

BROEDVOGELS VAN DE ZUIDERHEIDE EN OMGEVING HEIDEBLOEM IN 1990

Onlangs is onder auspiciën van de subgroep Avifauna uitgave nummer 77 van de vogelwerkgroep verschenen: Broedvogels van de Zuiderheide en de omgeving Heidebloem in 1990. In dat jaar werd door leden van de vogelwerkgroep een broedvogelinventarisatie uitgevoerd in dit gebied tussen Hilversum en Eemnes. Het betreft de delen van deze terreinen die zijn ingerasterd ten behoeve van runderbegrazing. Deze begrazing is in 1990 als beheersmaatregel ingezet. Op de Zuiderheide werden dertig verschillende soorten broedvogels vastgesteld met daarbij typische heidevogelsoorten als Boomleeuwerik en Roodborsttapuit. Ook de Boompieper, een kenmerkende soort voor open terreinen met enige boomgroei, was als broedvogel met redelijke aantallen vertegenwoordigd. Een opmerkelijke broedvogel was de Fluiter, die een territorium bezette in de ijle begroeiing van de voormalige zandafgraving. De omgeving van Heidebloem werd bevolkt door eenendertig verschillende soorten broedvogels. Hier werden geen bijzondere soorten gesignaleerd. Wel vrij hoge dichtheden van bossoorten die bij verschillende leeftijdsstadia van bossen horen, zoals Houtduif, Winterkoning, Merel, Roodborst, Koolmees, Pimpelmees en Kuifmees.

Het aantal territoria van de Boomleeuwerik is opvallend. De nieuwe terreinsituatie met de meer open zandige delen na het verwijderen van de boom- en struikbegroeiingen zal daaraan zeker hebben bijgedragen.

Ook de Veldleeuwerik lijkt van dit verschijnsel geprofiteerd te hebben. Terwijl op veel plaatsen in Nederland melding wordt gemaakt van een afname van deze soort, werd bij deze inventarisatie zelfs een lichte groei van de populatie vastgesteld.

Roodborsttapuiten prefereren een gevarieerde heide met hier en daar opgroeiende kleine elementen als struikjes en dergelijke. Het vrijstellen van de heide, het maaien en plaggen en opnieuw opschietende jonge opslag zorgden kennelijk voor een gunstig biotoop.

De Fluiter voelt zich thuis in bossen met een ijle ondergroei. Veelal zijn dit oude eiken-berkenbossen, eiken-haagbeukbossen en ook oude dennenbossen. Het voorkomen van laaghangende takken is daarbij van wezenlijk belang. Het berkenbosje in de voormalige zanderij werd voor de vestiging van een territorium uitverkoren.

Kuifmezen profiteren van oud naaldhout en dan met name van de plaatsen, waar zacht hout aanwezig is. De delen van het terrein waar oude bebossing aanwezig is, beginnen in een fase te komen waarin zij aantrekkelijk worden voor deze holenbroeder.

De Grote bonte specht, andere soorten mezen en Goudhaantjes ondervinden eveneens de voordelen van het ouder worden van het bos.

Patrijzen, vroeger broedvogel in het gebied, ontbraken. Voor deze soort is te weinig dekking en voedsel beschikbaar. Wanneer de bosranden dichtgroeien en bijvoorbeeld in het Laarder Wasmeergebied plekken met kruidachtige begroeiing ontstaan, of akkertjes met diverse soorten gewassen worden aangelegd, zal dit het gebied aantrekkelijker maken voor deze hoenders.

De Ringmus is inmiddels een soort die volledig uit het gebied rond Heidebloem is verdwenen. Vroeger kwam deze soort talrijker voor in de daar hangende nestkasten dan de Koolmees. De afname heeft zich vrijwel overal in Nederland voorgedaan en is ook in het buitenland vastgesteld. De oorzaak van de achteruitgang van de Ringmus is onbekend.

Geïnteresseerden in het gehele rapport kunnen deze uitgave verkrijgen via samensteller Dick Jonkers, telefoon 02152-60456.

